

tütöed

haber bülteni

TÖM TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ HABER BÖLTENİ •

Haftada bir yayınlanır. • Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni:

TÖTED Adına Aykut Göker •

Adres: Mithatpaşa Caddesi 28/24 Kızılay, Ankara • Tel: 25 43 05 •

20. 8. 1979

Hükümetin KİT'lerde " çalışanların yönetime katılması" ile ilgili girişimi üzerine TÖTED Genel Merkezi aşağıdaki açıklamayı yaptı.

İleri kapitalist ölkelerde "özyönetim" ya da "yönetime katılma" v.b. kavram ve uygulamalar mevcut ekonomik yapının temellerini sağlama almak, emperyalist-kapitalist sistemin devamını güvence altında tutmak amacıyla ortaya atılmıştır.

"Öz yönetim" ya da " yönetime katılma" üretim araçlarına sahip olmayanların yani işçilerin, emekçilerin çalıştıkları yerlerde yönetimi ele almaları anlamına gelmiyor. Bu durum ilk terimde daha ustaca örtülebildiği halde ikincisinde hemen açığa çıkıyor. Bahsedilen; işçilerin emekçilerin "yönetime katılma"larıdır, yönetime sahip olmaları, yönetime hakim olmaları değil. İşçiler emekçiler karar organlarında temsil edilecekler, "yönetime katılacaklardır" ama hiç bir zaman bu organlarda çoğunlukta olamayacaklardır. Üretim araçlarına sahip olanların temsilcileri ise çoğunlukta bulunmanın güvencesi ile donatılacaklardır. Böylece; karar organlarında işçileri, emekçileri bulundurarak, onlara söz hakkı vererek emperyalist kapitalist sistemin üretim birimlerinde alınan kararlarda yalnızca sermayenin çıkarlarının gözetilmediği, ya da yalnızca sermayenin hakim olmadığı izlenimi verilerek istenmektedir. Buradan kalkarak ülke genelinde de siyasi ve ekonomik iktidarın yalnızca bir avuç para babasının iktidarı olmadığı, işçisiyle emekçisiyle tüm bir ulusun(i) iktidarı olduğu izlenimi yaratılmak istenmektedir.

Kısacası, üretim araçlarının özel mülkiyeti ortadan kalkmadığı sürece ortadan kalkmayacak olan sömürü düzeninin bizzat sömürülenlerce meşruiyetinin tanınması amaçlanmaktadır. Kapitalist ölkelerde kurtuluşu sosyalizmde gören ve iktidara yürüyen işçi sınıfı hareketinin öni böylece kesilmeye en azından mücadele hedefinden saptırılmaya çalışılmaktadır.

İleri kapitalist ölkelerde durum bu iken ülkemizde de CHP'nin ve son günlerde ağırlıkta bulunduğu Hükümetin ortaya attığı "Yönetime Katılma" meselesini nasıl değerlendireceğiz? Bu konuda acaba hangi özgün uygulamadan esinlenilmiştir? Bu soruların cevabı araştırılırken, çıkarılmak istenen kanun hükmündeki kararnamenin metnine bakmakta yarar var:

"Yönetime Katılma" uygulamasının öngörüldüğü yerler kamu iktisadi teşekkülleri (KİT)dir. KİT'lerin Türkiye ekonomisindeki yeri, işlevi herkes tarafından bilinmektedir. Bunların üretiminin ağırlıklı bölümü, enerji ve imalat sanayii ham maddeleri ile imalat sanayii ara maddeleri (demir çelik ürünleri v.b.) dir. Sermayelerinin tamamı veya %50'den fazlası kamuya ait olan KİT'ler özel sektör sanayiinin başlıca girdilerini üretir. Özel sektörün istediği bu girdilerin kendisine mümkün olan en ucuz fiatla devredilmesidir. Ve özel sektör bugüne dek bu politikasına gerçekleştiregelmiştir.

Bir çok ara mali KİT'ler tarafından maliyetin altında bir fiatla özel sektöre devredilmiş (halada devredilmektedir), aradaki fark kamu kaynakları kullanılarak subvansiyeye edilmiştir. KİT'lerin zarar etmesi, devlet gelirlerinin ağırlıklı bölümünü ödedikleri vergilerle karşılayan işçilerin, emekçilerin şartına yük olması sanayi burjuvazisi ve müttefikleri için hiç dert değildir yeter ki KİT zararlarının ekonominin genel gidişinde yarattığı olumsuzlukların ucu burjuvaziye dokunmasın. Nitekim son yıllarda Türkiye kapitalizminin içine düştüğü bunalım ortamında KİT zararları, yerli burjuvaziye ve onun ardındaki IMF'yi çok yakından ilgilendirir hale gelmiştir. IMF'nin de yerli burjuvazinin de şimdi derdi; KİT'lerin ürettiği malların fiatının artırılarak zararın azaltılmasından çok maliyetin düşürülmesi yoluyla soruna bir çözüm getirilmesidir. Bunun içinde hazır (I) bazı reçeteler dayatılmaktadır: Verimliliğin yükseltilmesi, ücretlerin dondurulması. Ve CHP ağırlıklı Hükümet "toplumsal anlaşma" v.b. girişimlerle bu reçetelerin gereğini yerine getirebilmenin peşindedir. "Çalışanların Yönetime Katılması Kararnamesi" işte tam da bu girişimlerin yoluna ulaştığı bir zamana rastlamaktadır.

Hazırlanan taslağa göre "teşekkülün en yüksek düzeyde karar ve yönetim organı" olan Yönetim Kurulu; "Genel Müdür'ün başkanlığında, biri Maliye Bakanlığının diğeri teşekkülün bağlı olduğu bakanlığın önerisi üzerine ortak karar ile atanan iki üye ile üç çalışanlar temsilcisinden oluşacaktır. Yani yönetilenler ile yönetenler en üst karar organında eşit sayıda (I) temsil olunacaktır. Ne var ki daha sonra gelen bir ibarede yönetenin bahsettiği eşit temsil (I) açıklık kazanıyor: "Yönetim kurulunda çoğunlukla karar verilir, oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çokluk sayılır. Bu ibarenin Türkçesi şu: Çalışanlar Yönetim Kurulunda söz sahibi olacaklardır ama karar sahibi olamayacaklardır. Buna rağmen kararnamenin adı, "Çalışanların Yönetime Katılması" kararnamesidir. Çalışanların yönetime katılmasından ne beklenildiği kararname tasarısında açıkçada yazılmış. Yukarıda sözü edilen yönetim kurulunun dışında "Teşekkül Çalışanlar Komitesi" adına taşıyan bir komitenin oluşturulması öngörülmüyor ve yalnızca çalışanların temsil edileceği bu komitenin görevi şöyle açıklanıyor: "Teşekkül Çalışanlar Komitesi, alınacak kararların ve bunların uygulanmasının yönetimin etkinliğini artıracak ve çalışanların yararını gözetecek biçimde oluşmasını sağlamak üzere kurulan bir denetim ve işbirliği organıdır." Neymiş "Çalışanlar Komitesinin" görevi? Alınacak kararların - Yani çalışanların karar sahibi olamayacakları yönetim kurulunda alınan kararların - ve bunların uygulanmasının yönetimin etkinliğini artıracak- yani çalışanların karar sahibi olamayacakları bir yönetimin etkinliğini artıracak- ve çalışanların yararını gözetecek-nasıl gözetecekse (I) - biçimde oluşmasını sağlamak...

Uzun sözün kısası şu: CHP ağırlıklı Hükümet KİT'leri IMF'nin direktifleri doğrultusunda çalışanlarında katılmasını (I) fazla patırtı gürültü çıkartmayan bir hale yola koyacak, "KİT'lerde çalışanların yönetime katılması" kararnamesinin ardındaki gerçek ya da beklenen bu.

Gerçeğin, beklenenin bu olmasına rağmen iş yerlerinde, örneğin KİT'lerde oluşturulacak "Çalışanlar Komitelerinin" ve yönetim kurullarında, çalışanların temsilcisinin bulunmasının iş yerlerinin demokratikleştirilmesi açısından hiç mi yararı olmayacaktır? Hiç şüphe edilmesin ki yararı olacaktır. Ancak bu ve benzeri uygulamaların işçi sınıfının iktidar mücadelesini geriletmek, saptırmak için burjuvazinin kullandığı bir araç olduğu göz ardı edilmeden ve bu durum tüm çalışanlarda bilince çıkarılmak koşuluyla yararı olacaktır.

Çalışanların yönetim organlarında ve kademelerinde söz sahibi olmalarının savunabilecek tek yanı budur.